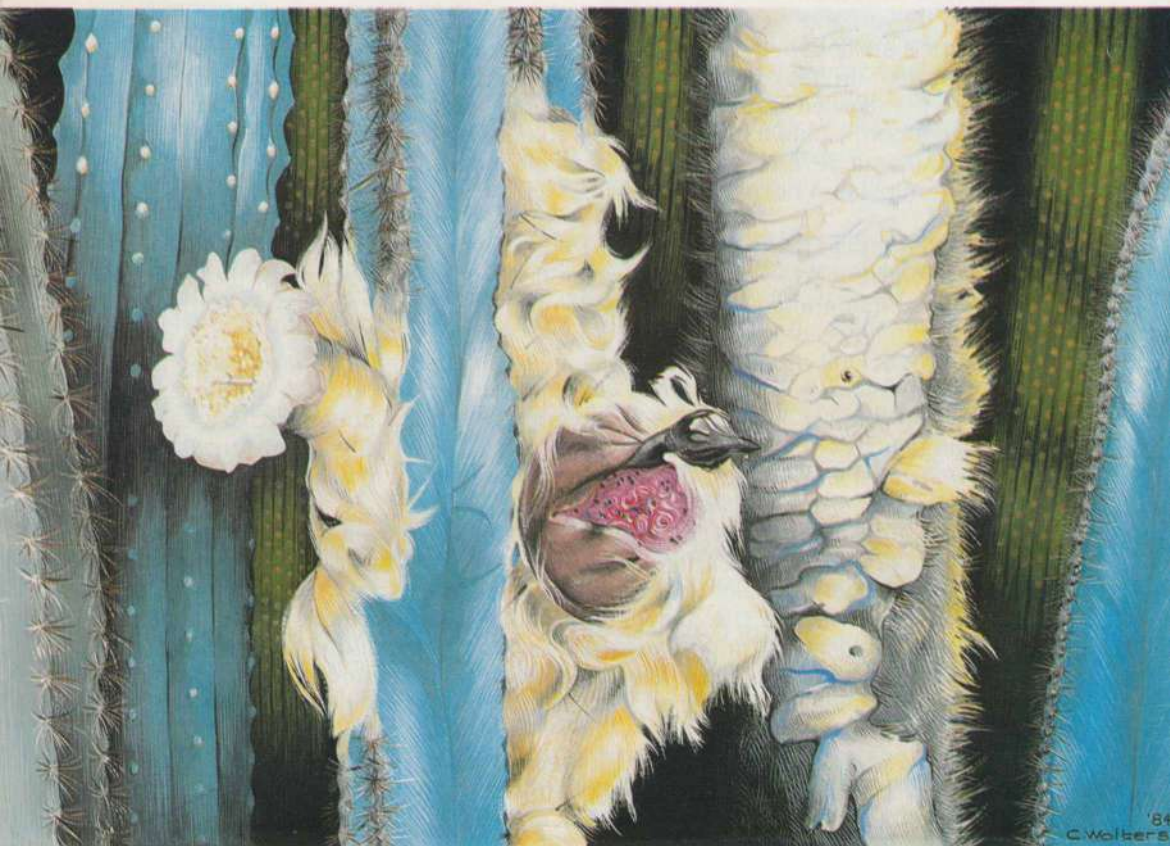

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Pilosocereus rosae

Gouache door Carla Wolters

ISBN 0039-4467

64ste JAARGANG
No. 1
JANUARI 1985

Beste vriendinnen en vrienden

1984 is voorbij. Laten we nog eens even terugkijken. Voor onze vereniging is het jaar zonder schokkende gebeurtenissen verlopen.

Zonder problemen kwam er een nieuwe secretaris in het bestuur, zonder problemen ook kon een nieuwe redactieopzet voor ons tijdschrift met een nieuwe hoofdredacteur en een nieuwe fotoredacteur worden bemand. 't Is toch altijd een goed en verheugend teken, dat je in een vereniging als de onze weer vlot nieuwe mensen vindt, die bereid zijn om een aantal jaren een baantje te vervullen.

Ik wil in dit verband wel eens even stilstaan bij die mensen die leiding geven aan onze instellingen. Jaar in jaar uit zorgen ze er weer voor, dat de ledenadministratie, de boekenuitleen, de diavoorziening, de zaadverkoop, het ruilen van plantjes en natuurlijk ook het verschijnen van ons aller tijdschrift goed verlopen. Hulde aan deze 'stille werkers', die zoveel tijd aan het welzijn van Succulenta geven. Ook zij zullen op vele momenten ook liever in hun kas of met hun planten bezig zijn... ook voor 1984 weer hartelijk bedankt, beste mensen!

Ook de Ledenraad heeft in 1984 zijn werk goed gedaan, dachten wij. Alleen hebben we de indruk, dat het voorbereiden en nabespreken van de zaken die in die vergaderingen aan de orde komen, nog wel eens wat kan verbeteren.

1984 bracht ook de enquête: meer dan 600 leden hebben eraan meegeedaan, een resultaat waarvan zelfs Uw bestuur niet had kunnen dromen. Er zit dus wel degelijk leven in de brouwerij. Die leden hebben ons werkelijk een stimulans gegeven om alles zo snel mogelijk uit te werken (en dat is voorwaar geen kleinigheid). Daarna kunnen we misschien een heleboel leuke ideeën proberen te realiseren.

1984 was helaas ook het jaar van de verdere afbrokkeling van het ledenbestand. We zitten nu op ongeveer 2800 leden en dat brengt natuurlijk financiële gevolgen met zich mee. In onze huishoudpot zal in dit nieuwe jaar waarschijnlijk f 8000,00 minder contributie terechtkomen. Dit betekent dat er op ons tijdschrift moet worden bezuinigd. Per nummer zullen er wat minder pagina's zijn en in de zomermaanden zal er eenmaal een nummer uitvallen. Waarschijnlijk moet ook het aantal kleurenfoto's wat beperkt worden.

Zo ben ik dan in 1985 aangeland. Ik wens U allen een heel gelukkig 1985 en ik hoop, dat iedereen dit jaar weer veel genoegen en voldoening aan haar of zijn hobby zal beleven. Vooral hoop ik ook, dat U lid zult blijven. Loop niet weg als U iets niet zint of als het met de planten eens even wat slechter gaat.

Breng die zaken op Uw afdelingsvergadering of bij ons ter sprake. Ik hoop tenslotte, dat U dit jaar ook eens extra Uw best doet om anderen te interesseren voor onze fraaie hobby.

1985 is begonnen. Laten we er een goed jaar van maken.

Herman Koningsveld
Uw voorzitter

Braziliaanse impressies (IV)

PIERRE BRAUN

Pilosocereus rosae P.J. Braun - Een mooie nieuwe soort uit Brazilië

Deze interessante nieuwe soort werd reeds in 1982 door Mevr. Rosa Uebelmann ontdekt, tijdens een tocht tezamen met haar echtgenoot Werner Uebelmann en Leopoldo Horst. Het stond direct vast dat het hier een prachtige nieuwe vondst betrof.

In de zomer van 1983 heb ik tezamen met mijn vriend Leopoldo Horst de vindplaats, die ver van de grote verkeerswegen af ligt, bezocht. Vanaf de grote weg kan men eerst nog met de auto tot aan de voet van de bergen komen, een afstand van circa 15 km. Maar dan moeten we, de rugzak om, moeizaam te voet verder naar de planten. Deze groeien hier en daar hoog in de bergen van de Serra do Espinhaço, gelegen in het centrale deel van de staat Minas Gerais. De planten staan altijd tussen grote rotsblokken van kwartsiet. Weliswaar ligt de groeiplaats op een hoogte van slechts 800 m, maar het kost toch vele uren om er te komen.

De zuilen worden maar enkele meters hoog en vertakken zich meestal dicht bij de basis. De takken blijven relatief dun. Fantastisch mooi is de intensief blauwe berijping van de epidermis, die des te sterker opvalt omdat de planten slechts 5 tot 7 ribben hebben en de korte bedoorning de epidermis niet aan het oog onttrekt.

Bijzonder mooi is ook het goudgele, oranje of roodbruine zijdeachtige pseudocephalium, dat meestal aaneengesloten is en vaak slechts op één rib voorkomt. De zachte haren kunnen tot 4 cm lang worden.

In enigszins schrill contrast met de schoonheid van de plant staan de weinig opvallende bloemen. Deze worden tot 6 cm lang en openen zich 3 tot 4 cm; het zijn nachtbloeiërs. Het pericarpellum vertoont vaak enkele borstels en haren, maar verder is de bloem kaal, vlezig en groenachtig van kleur. De perianthbladeren zijn op de groeiplaats in Brazilië rose/wit, hier in Europa meer groenachtig/wit.

Opvallender is de vrucht. Deze afgeplat bolvormige bes wordt tot 6,5 cm dik. Ze is glanzend groen of soms bruinachtig rood; vanaf het aanhechtingspunt van de bloemrest is de vrucht iets gegroefd. Het vruchtvlees is fel violetrood van kleur. De zaden zijn ca. 2 mm lang, 1,5 mm breed en 0,8 mm dik en hebben de typische vorm van *Pilosocereus*-zaden. De roodbruine testa is tamelijk glad en glanzend, de testacellen zijn tabulair (= tafelvormig).

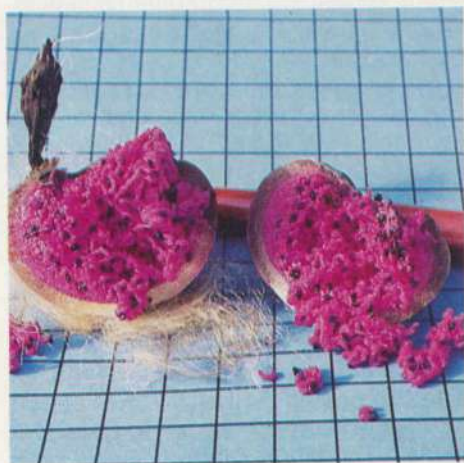
Door de rotsachtige bodem van de groeiplaats zijn bomen en struiken schaars. De begeleidende vegetatie bestaat voornamelijk uit terrestrische *Bromelia*'s, een *Vellozia spec.* en als cactussen *Arthrocereus rondonianus* Backeberg et Voll, *Pilosocereus bradei* (Backeberg et Voll) Byles et Rowley, *Pilosocereus spec. nov.* en *Discocactus spec. nov.*

Van de cactussen komt alleen de *Discocactus* ook in de dieper gelegen dalen voor. Het terrein is moeilijk toegankelijk, terwijl het ook gevaarlijk is de meters dikke rotsblokken te beklimmen. Toch konden we het gebied 12 km diep binnendringen. Echter, andere cactussoorten dan de genoemde werden niet gevonden.

Op te merken zij nog dat sedert 1977 dikwijls zaad en planten onder de namen *Pilosocereus rosae*, *roseana* of *rosalensis* aangeboden werden en worden, soms in combinatie met de aanduiding spec. HU 460. Het betreft dan altijd de veelribbige, dicht geelbruin tot goudgeel bedoornde *Pilosocereus chrysothale* (Vaupel) Byles et Rowley. Toen deze planten na vele jaren

Pseudocephalum met vruchten

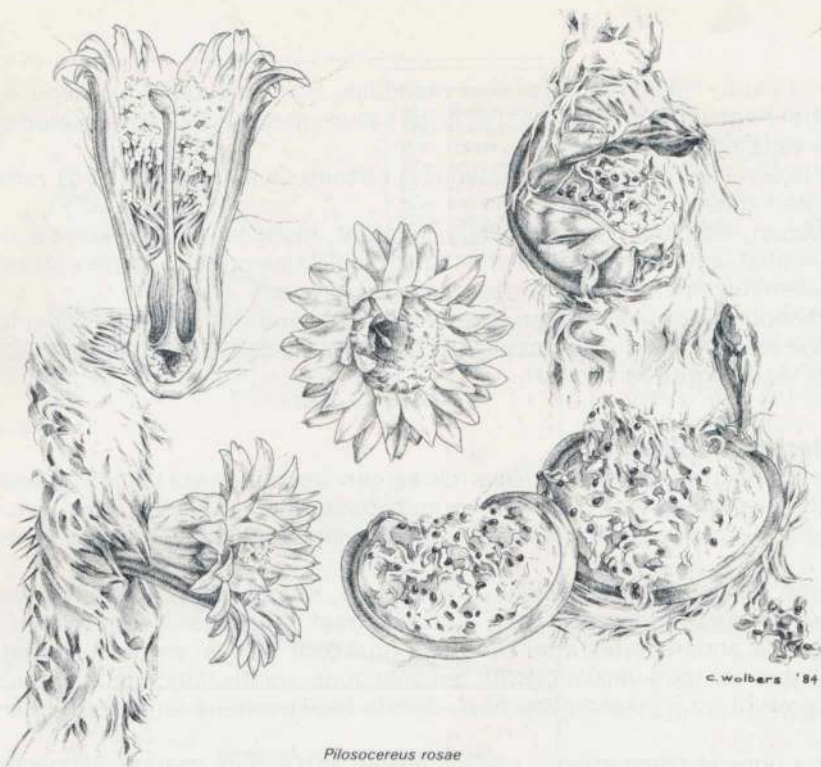

Pilosocereus rosae

*Foto's boven
van de schrijver*

*Foto links:
J. Hovens*

Opengesprongen vruchten

Pilosocereus rosae

herontdekt werden en het nummer HU 460 kregen, dacht men eerst een nieuwe soort gevonden te hebben. Spoedig onderkende men echter dat het ging om *P. chrysothele*.

De hier besproken *Pilosocereus rosae* draagt het veldnummer HU 546. Onder dit nummer werd het holotype gedeponereerd in het herbarium van de Städtische Sukkulentsammlung van Zürich. Ook mijn veldnummer Br 286 heeft betrekking op deze soort.

Lit.:

P.J. Braun, Erstbeschreibung - *Pilosocereus rosae* P.J. Braun, Eine neue Art aus dem zentralen Minas Gerais, Brasilien, K.u.a.S. 1984, 35(8): 178-181.

Hauptstrasse 83, D5020 Frechen 1, BRD

Vertaling: L. Bercht

Onderzoek naar de chemische samenstelling van een aantal inerte substraten/opperhuiden/doorns: een oriëntatie (slot)

HANS VAN WORTEL

Doorns

Onderzocht zijn de doorns van drie cactussen uit verschillende geslachten nl. *Echinocereus engelmannii*, *Echinocactus grusonii* en *Gymnocalycium saglionae* var. *rubrispinum*. De cactussen zijn in lava opgekweekt en hebben sterk ontwikkelde doorns. In figuur 8 staan de analyse-resultaten weergegeven. Alle doorns bevatten magnesium, aluminium, silicium, fosfor, zwavel,

chloor, kalium, calcium en spoortjes mangaan, ijzer en koper. Opvallend is, naast het hoge calcium-gehalte, het hoge kalium-gehalte. Bij twee soorten is kalium zelfs hoger dan calcium.

Op de doorn van *Echinocactus grusonii* is silicium sterk verhoogd en is zelfs hoger dan kalium, zie fig. 8B.

Magnesium, aluminium, fosfor, chloor (en ijzer, mangaan, koper) komen altijd in relatief lage concentraties voor. Ook nu blijkt weer hoe complex alleen al de elementsamenstelling van een cactusdoorn is.

Voor de opbouw van een doorn lijkt echter veel kalium (en calcium) nodig te zijn. Wie zet een experiment op waarbij het kalium-gehalte in de voedingsoplossing sterk wordt veranderd?

Voorlopige conclusies

In drie typen lava, drie typen kleikorrels en een type steenwol komen globaal dezelfde elementen voor. Silicium vormt hiervan het hoofdbestanddeel. Van de andere elementen zijn calcium en ijzer de elementen die het sterkst variëren.

Een type kleikorrel is ongeschikt als substraat, omdat hierin te veel zwavel aanwezig was. Natgemaakt rook het substraat zelfs naar "rotte eieren" (H_2S). Alle andere substraten zijn goed bruikbaar als niet-aarde substraat. Welk substraat men verkiest wordt bepaald door: vochtvasthoudend vermogen, gewicht, prijs, verkrijgbaarheid, directe bruikbaarheid en herbruikbaarheid.

De sterk ontwikkelde waslagen onderscheiden zich van de daaronderliggende opperhuid door het ontbreken van magnesium en fosfor, een sterke afname van calcium en kalium en een duidelijke toename van silicium. Zwavel komt dikwijls ook verhoogd voor. Chloor, ijzer, mangaan en koper komen zowel in de waslaag als in de opperhuid zeer afwisselend en in lage concentraties voor. Er schijnt geen directe relatie te zijn tussen deze elementen en de waslaag (bij *Uebelmannia* is hierover nog enige onzekerheid).

Silicium en aluminium zijn in geen enkele voedingsoplossing aanwezig, wel echter in de waslagen/doorns. M.a.w. deze elementen worden door de planten uit het substraat vrijgemaakt.

Kalium is een belangrijke bouwsteen voor een cactusdoorn, er zijn echter ook nog veel andere elementen die een rol spelen bij de vorming van een doorn.

Fosfor is in de epidermis/doorn een element dat slechts in lage concentraties voorkomt.

Nawoord

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat bepaalde elementen een belangrijke rol spelen bij de opbouw van de waslagen/doorns van cactussen. Er zijn echter nog te weinig planten onderzocht, tengevolge waarvan de conclusies als voorlopig beschouwd moeten worden.

Op dit moment (eind juni 1984) ben ik begonnen met een vervolgonderzoek, waarbij in principe ondermeer aan de volgende punten aandacht geschonken zal worden:

- elementsamenstelling van de epidermis van enkele groene en enkele blauwgrijze *Melo's*, zowel gekweekt in lava als op aarde
- elementsamenstelling van de epidermis van een purper-, groen- en zilvergrijze gekleurde *Uebelmannia pectinifera*
- elementsamenstelling van de epidermis van enkele *Astrophytums* (witte

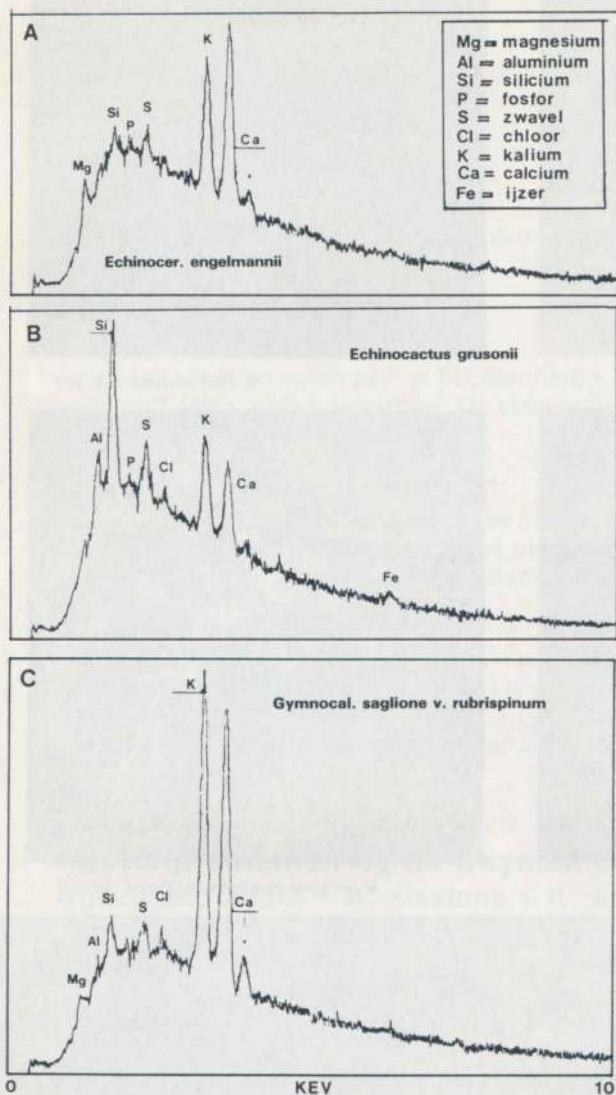

Fig. 8: Oppervlakte-analyses van doorns uit 3 verschillende cactusgeslachten.

stippen)

- elementsamenstelling van goed en slecht ontwikkelde doorns van bijv. *Discocactus*, *Echinocereus*, *Astrophytum*.

Bovendien lopen daarnaast nog een aantal experimenten waarvan de uitslag, positief of negatief, te zijner tijd bekend gemaakt zal worden.

Als men commentaar/aanvullingen op het artikel heeft kan men dit te allen tijde kenbaar maken, ook suggesties voor het vervolgonderzoek zijn van harte welkom.

Tenslotte een verzoek: Wie kan mij helpen aan vers importmateriaal?

Vosstraat 18, 6964 BA Hall

Braziliaanse Melocactussen met een HU-nummer (VIII)

G. EERKENS

HU 405

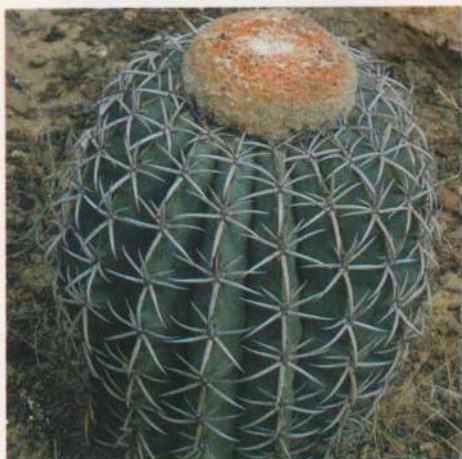
Melocactus grisoleoviridis Buin. & Bred., beschreven in K.u.a.S. 1974, p. 98-100, is een grijsgroene plant met ivorkleurige bedoornig met donkere punten. Is zeer goed te onderscheiden van *M. lensselinkianus*, evenwel tussen *M. grisoleoviridis* en HU 174 zijn geen verschillen waar te nemen. De groeiplaats is gelegen bij Itamarandiba in Minas Gerais.

M. grisoleoviridis (foto: E. Lanssens)

M. pachyacanthus HU 407

Melocactus spec. HU 422

M. arcuatispinus HU 424 (foto: L. Bercht)

Melocactus spec. HU 4074

(Alle andere foto's: A. Buining)

HU 407

Ten oosten van Umbaranas, Bahia groeit deze soort, die als *Melocactus pachyacanthus* Buin. & Bred. werd beschreven in K.u.a.S. 1976, p. 1-3. Het is een zeer mooie plant met lange roodzwarte, harde bedooring. Het cephalium is dicht rood beborsteld.

HU 407A

Een voor mij onbekende soort, waarvan ik geen beschrijving bezit en evenmin de groeiplaats weet. Dit nummer komt voor in de lijst van Pierre Braun in K.u.a.S. 1980, p. 309.

HU 422

De planten met dit veldnummer hebben harde, kromme dorens. Ze zijn verwant met *Melocactus zehntneri*. De vindplaats is Sentosé, dezelfde habitat dus als van *Melocactus* HU 358!

HU 423

Een onbeschreven soort. De plant die in mijn verzameling voorkomt, heeft een naaldvormige bedooring en lijkt identiek te zijn met *Melocactus* HU 153A. De habitat is bij Guanambi, Bahia.

HU 424

Onlangs werd deze soort in Succulenta 1983, p. 97-100 beschreven als *Melocactus arcuatispinus* Bred. & Eerk. ex ann. Buin. Het is een mooie grijsblauwachtig groene plant met gebogen bedooring. Hij is goed te herkennen. Habitat bij Tiguara, Buraco d'Áyua, Bahia.

Tamanredjo, district Commewijne, Suriname

(wordt vervolgd)

Agavenproblemen op de Cayman Eilanden (slot)

Agave sobolifera - A. sisalana - A. angustifolia

P. WAGENAAR HUMMELINCK

Na bestudering van het in dit artikel beschreven materiaal zou onze kennis van het voorkomen van *Agave* op de Cayman Eilanden kunnen worden samengevat in de volgende tabel, welke duidelijk aantoonst, dat de problemen waarop hierboven werd ingegaan, nog lang niet zijn opgelost.

- 1a. Bladeren lancetvormig, vlezig, aan de basis gekromd; bloemen geel (inheemse soort)..... 2
- 1b. Bladeren smal-lancetvormig tot zwaardvormig, stijf-afstaand; bloemen geelachtig groen, stamper en meeldraden met bruin overstoven (niet-inheemse soort)..... 3
- 2a. Samenkommende bladranden aan de basis van de eindstekel glad .....? *A. sobolifera*
- 2b. Samenkommende bladranden aan de basis van de eindstekel met kleine stekeltjes .....? *A. sobolifera* forma *spinidentata*
- 3a. Bladeren smal-lancetvormig, met randstekels ..... *A. angustifolia*
- 3b. Bladeren zeer smal lancetvormig tot zwaardvormig, (meestal) zonder randstekels 4
- 4a. Bloemsteeltjes kort (1-5 mm) ..... *A. sisalana*
- 4b. Bloemsteeltjes zeer lang (10-25 mm).... *A. sisalana* forma *pedicellata*

SUMMARY
PROBLEMS IN AGAVE ON THE CAYMAN ISLANDS

During a short zoological collecting trip to the Cayman Islands, 17.V. - 12.VI.1973, (Figs. 1-4) the author collected a number of specimens of *Agave*, the study of which might be of some interest considering our scanty knowledge of the subject as summarized by George R. Proctor in his recent "Flora of the Cayman Islands":

1. Leaves curved at base; flowers yellow; indigenous species: 1. *A. sobolifera*
1. Leaves straight; flowers greenish or greenish-yellow, the filaments and style maroon-dotted; cultivated or persistent after cultivation:.....2. *A. sisalana*

Another *Agave*, not identified, occurs as an escape from cultivation on Little Cayman, but no material has been available for study.

The collected material - for the greater part preserved with formaline - has been presented to the State University, Utrecht and the Dept. of Botany, University of the West Indies, Jamaica. It is numbered 99-121, in correspondence to a collection of Antillean *Agaves* studied before.

The first problem presented itself in connection with the supposed occurrence of *Agave sobolifera* as an endemic of the Cayman flora. The author - being unable to discover any characteristics by which this well-known species could be identified with certainty - proposes to call the specimens in question, because of the small prickles found on the marginal edges of the base of the spine *Agave sobolifera?* forma *spinidentata*: Differt a forma sobolifera foliis marginibus sub apice aculeis brevibus praeditis. (Holotype U: Cayman Brac, coll. no. 102. Paratype U: Little Cayman, coll. no. 101; cf. Figs. 5-13).

The second problem turned up, when on Grand Cayman *Agave sisalana* was found having pedicels about 10 times as long as usual. In this case - considering the unstable character of the species - these specimens were indicated as *Agave sisalana* forma *pedicellata*: Differt a forma sisalana pedicellis longissimis (10-25 mm longis). (Holotype U: Grand Cayman, coll. no. 106; cf. Figs. 13-21).

The third problem did bear upon a third species which has been identified -- after consulting Gentry's 1982 publication -- as typical *Agave angustifolia*. (Cf. Figs 13-14, 21-29).

After studying the few specimens collected by myself, I would suggest the following Key which emphasizes Proctor's statement: "There is no doubt that *Agave* in the Cayman Islands requires further study".

1 a . Leaves lanceolate, fleshy, curved at base; flowers yellow. (Indigenous species)	2
1 b . Leaves narrowly lanceolate to linear, firm, straight; flowers yellowish green or greenish yellow, filaments and style maroon-dotted. (Introduced species)	3
2 a . Marginal edges of spine-base smooth	<i>A. sobolifera?</i> (Cayman Brac).
2 b . Marginal edges of spine-base with small prickles	<i>A. sobolifera?</i> forma <i>spinidentata</i> (Grand Cayman, Little Cayman, Cayman Brac)
3 a . Leaves narrowly lanceolate, with marginal prickles	<i>A. angustifolia</i> (Grand Cayman, Little Cayman, Cayman Brac)
3 b . Leaves linear-lanceolate, without marginal prickles	4
4 a . Pedicels short, 1-2-5 mm	<i>A. sisalana</i> (Grand Cayman, Little Cayman, Cayman Brac)
4 b . Pedicels very long, 10-20-25 mm	<i>A. sisalana</i> forma <i>pedicellata</i> (Grand Cayman)

REFERENCES

Adams, C.D., 1972. Flowering plants of Jamaica. University of the West Indies, Mona, Jamaica, 848 pp. (Agavaceae, p. 80-82).

Berger, Alwin, 1915. Die Agaven. Gustav Fischer, Jena, vi + 288 pp., 81 figs.

Gentry, Howard Scott, 1982. Agaves of Continental North America. The University of Arizona Press, Tucson, Arizona, xiv + 670 pp., 424 figs.

Hermann, Paul, 1687. Horti Academici Lugduno-batavi-Catalogus. Lugduni Batavorum, (16) + 700 pp., ill.

Howard, Richard A., 1979. Flora of the Lesser Antilles, vol. 3. Monocotyledonae. Arnold Arboretum, Jamaica Plain, Massachusetts, 586 pp., 122 figs. (Agavaceae p. 485-504).

- Johnston, David W., 1975. Ecological analysis of the Cayman Island avifauna. *Bull. Florida State Museum, Biol. Sci.* 19, p. 235-300, 19 figs.
- Proctor, G.R., 1980. Checklist of the plants of Little Cayman. In Stoddart & Giglioli eds., *Geography and ecology of Little Cayman*, p. 71-80. *Atoll Research Bull.* 241, Smiths. Inst. Washington, 181 pp., ill.
- Proctor, G.R., 1984. *Flora of the Cayman Islands*.
- Salm-Dyck, J. Prince de, 1834. *Hortus Dycensis*. Dusseldorf, viii + 376 pp., 3 pls., folding map. (Agave p. 301-376).
- Sauer, Johanthan D., 1982. *Cayman Islands seashore vegetation*. Univ. of California Press, Berkeley, 161 pp., 61 figs.
- Stoddart, D.R., 1980. Little Cayman: ecology and significance. In Stoddart & Giglioli eds., *Geography and ecology of Little Cayman*, p. 171-181, fig. 34. *Atoll Research Bull.* 241, Smiths. Inst. Washington, 181 pp., ill.
- Trelease, William, 1913. *Agave in the West Indies*. *Memoirs Nat. Acad. Sci. Washington* 11, 55 pp., 7 figs., 121 pls.
- Wagenaar Hummelinck, P., 1936. Notes on Agave in Aruba, Curaçao, Bonaire and some parts of the South American continent. *Recueil des Travaux botaniques néerlandais* 33, p. 223-249, 20 figs., 8 pls.
- 1938. Notes on Agave in the Netherlands West Indies and North Venezuela. *Recueil Trav. bot. neerl.* 35, p. 14-28, 4 pls.
- 1980. Caribbean land molluscs: Cerion in the Cayman Islands. *Studies on the fauna of Curaçao and other Caribbean islands* 61, p. 1-67, 24 figs., 18 pls.
- 1981. Land and fresh-water localities. *Studies fauna Curaçao* 63, p. 1-133, 27 figs., 49 pls.

I am much indebted to Dr. G.R. Proctor for letting me examine the manuscript of his *Flora of the Cayman Islands*, and to the Department of Botany, U.W.I., Jamaica, for sending me two sheets of herbarium material. The photographs reproduced on Figs. 10, 11, 17-19, 25, 27 and 28 were made with the expert aid of Mr. L.W. van Veenendaal from the Zoological Laboratory at Utrecht. Dr. P.J. Maas of the Department of Botany, Utrecht, was so kind as to read the manuscript.

Sweelincklaan 84, 3723 JH Bilthoven

Geelbloeiende Echinocerei der Subinermes

W. STERK

In 1845 werd een plant naar Europa verstuurd die in 1856 van Salm-Dyck de naam *Echinocereus subinermis* kreeg. Subinermis betekent tamelijk onbewapend. In de beschrijving van Salm-Dyck zijn geen afmetingen van de plant aangegeven.

Britton en Rose vermeldden over deze soort: plant enkelvoudig, later spruitend, 10 tot 12 cm hoog; ribben 5 tot 8; 3 of 4 randdorens met een lengte van 1 tot 2 mm; geen middendorens. Krainz geeft een hoogte van 10 tot 15 cm, soms zelfs tot 20 cm, aan en een basisdiameter van 7 tot 9 cm; hij constateert 6 tot 8 randdorens en een middendoren tot 5 mm lang, terwijl bij oudere planten slechts een viertal dorentjes van niet meer dan 1 mm lang ontwikkeld worden. Hieruit blijkt wel dat de soort nogal variabel is. De bloemen zijn 7 cm lang en bij volledige opening 7 cm breed. Het vruchtbeginsel en de bloembuis zijn dicht met viltige areolen bezet; op deze areolen staan 7 of meer dunne, 5 mm lange dorens. Deze dorens zijn wit, soms met een bruine punt.

In 1913 beschreven Britton en Rose *Echinocereus luteus*. Ten opzichte van *E. subinermis* zijn de planten iets meer zuilvormig en is de bedoorning 2 tot 8 mm lang. Backeberg vond in 1938 dat deze naam weinig zin had en dus beter kon vervallen, maar in 1960 maakte hij er een variëteit van *E. subinermis* van. Krainz vindt in 1962 noch de soortsrang noch de variëteitsrang te handhaven.

Vindplaatsen van *E. subinermis* liggen in de bergen bij Alamos, prov. Sonora, Mexico en wat zuidelijker bij Noria in de provincie Sinaloa dicht bij de vindplaats van de volgende soort.

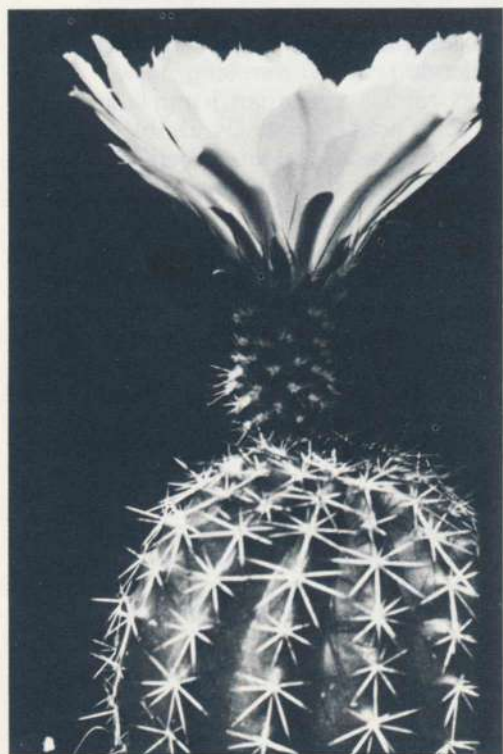
Echinocereus ochoterenae werd beschreven door Ortega; een jaaropgave is nergens te vinden. In elk geval is het na het verschijnen van het standaardwerk van Britton en Rose, want zij maken geen gewag van deze soort. De vindplaats ligt bij Concordia in de provincie Sinaloa, Mexico, een plaats iets ten oosten van het bekende Mazatlan.

E. tayopensis

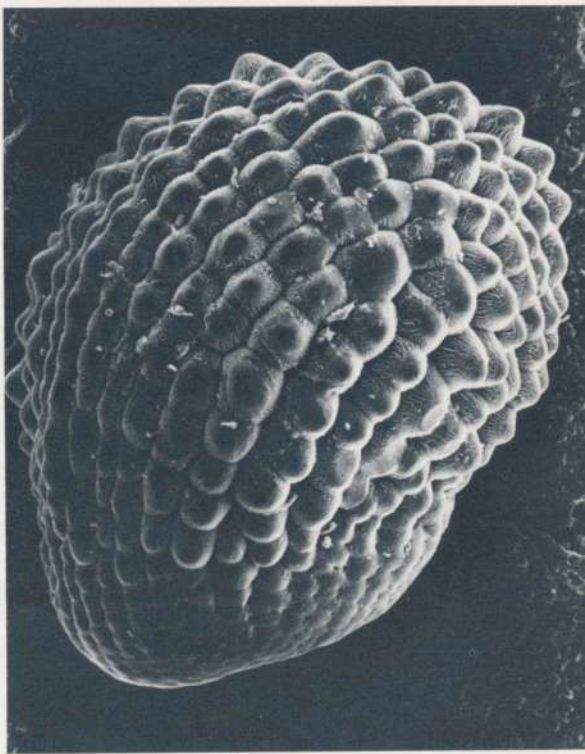

Foto's van de
schrijver

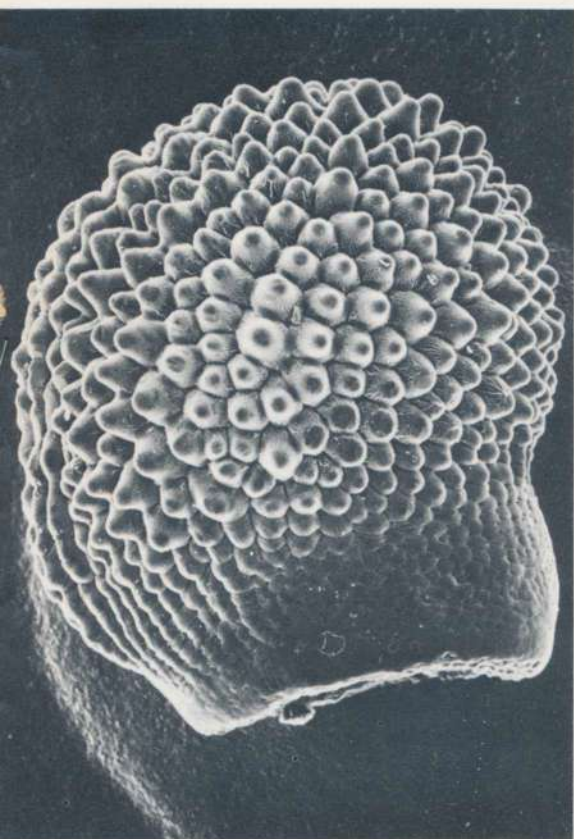
E. ochoteranae

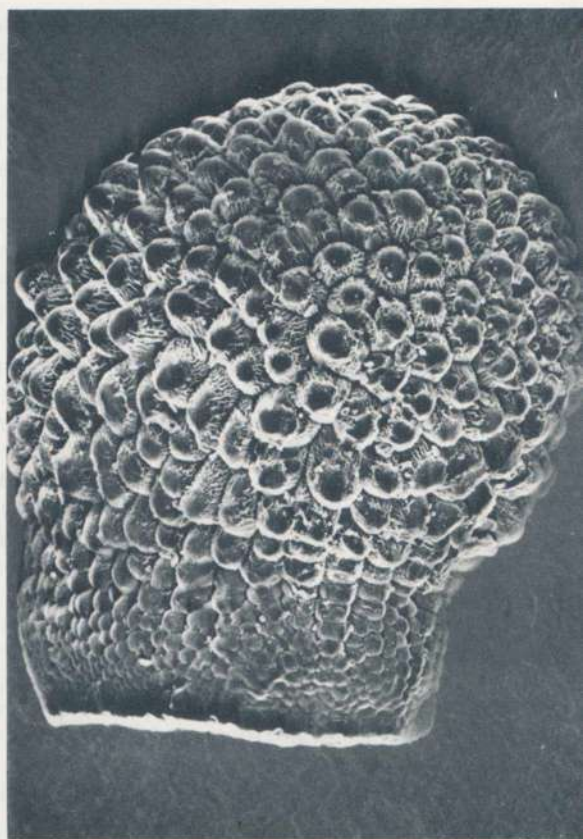
E. tayopensis

E. subinermis

E. tayopensis

E. ochoterenae LAU 771

E. ochoterenae is een enigszins zodevormende plant. De aparte zuiltjes worden tot 10 cm hoog en kunnen 4 tot 7 cm dik worden. In de volle zon kleuren ze soms wat rood, hetgeen *E. subinermis* ook doet. Het lichaam telt meestal 10 ribben. De 8 tot 9 randdorens, die eerst roodachtig zijn en later bruin worden, zijn 6 tot 10 mm lang. De middendorens zijn 12 mm lang en wat donkerder dan de randdorens. De gele bloem wordt 7 cm lang en verschilt weinig van die van *E. subinermis*. Ortega noemde het typus var. A en vermeldde ook een var. B, die iets korter en dikker zou zijn en waarvan de middendorens langer en donkerder zouden zijn.

Echinocereus tayopensis is een in 1956 door Marshall beschreven plant die werd gevonden in de provincie Sonora op een hoogte van 900-1200 m. Volgens de beschrijving worden de stammetjes 15 cm lang en 8 cm dik en hebben ze meestal 12 ribben. Van de 12-15 randdorens (bij volwassen planten) zijn de bovenste wat korter dan de onderste. De middendorens zijn verschillend van lengte, waarbij de langste tot 2 cm zou kunnen worden. De gele bloemen zijn vrijwel gelijk aan die van de beide eerdergenoemde soorten. De planten spruiten flink en vormen zo hele zoden. Soms maken ze ook wortelspruiten. Het zijn goed groeiende planten die rijk bloeien, alhoewel individuele verschillen voorkomen.

Echinocereus stoloniferus komt uit hetzelfde gebied als *E. tayopensis*. Deze meer zuilvormige soort spruit meestal ondergronds en vormt zo zoden; de soortnaam *stoloniferus* betekent uitlopers dragend. De bloemen van deze soort zijn vrijwel gelijk aan die van *E. subinermis*. Bij mij hebben deze planten nog niet gebloeid. Ook de zaden heb ik nog niet kunnen onderzoeken; daarmee zou de verwantschap met de drie voorgaande soorten waarschijnlijk bevestigd kunnen worden.

De auteur van *E. stoloniferus*, Marshall, dacht bij deze soort aan een verwantschap met *E. dasyacanthus*, een soort die door Benson als variëteit aan *E. pectinatus* is toegevoegd. Backeberg dacht aan een verwantschap met planten die door Schwarz onder de naam *E. subterraneus* (Hort. non Backbg.) in omloop werden gebracht. Door deze naamsverwarring is en wordt er mogelijk zaad aangeboden onder de naam *E. stoloniferus* waaruit planten komen met rose bloemen. Deze planten zijn ook iets sappiger dan de echte geelbloeiende *E. stoloniferus*.

Wat er precies onder *E. subterraneus* moet worden verstaan, is niet duidelijk. Het is een "onduidelijke" soort, beschreven zonder opgave van een vindplaats. Het zou een hybride kunnen zijn of een vorm van *E. sciurus*. Het is zeer wel mogelijk dat er in de natuur nog tussenvormen van deze vier soorten gevonden worden. Het staat wel vast dat ze sterk met elkaar verwant zijn. "Samenvoegers" zoals Benson zouden er misschien één soort van maken met enkele variëteiten. Als we uitsluitend op de kenmerken van bloemen, vruchten en zaden afgaan is dat zeker verdedigbaar.

Schumann maakte rond 1900 een indeling van het geslacht *Echinocereus* in een aantal "Reihen". Een daarvan noemde hij *Subinermes*. Hiertoe rekende hij behalve *E. subinermis* ook *E. knippelianus*, *E. pulchellus* en *E. amoenus*. Backeberg deelde *E. weinbergii* ook bij deze serie in, maar niet de andere bovengenoemde soorten.

De andere, door Schumann in dezelfde serie geplaatste soorten, die roserood tot wit bloeien, zijn niet met *E. subinermis* verwant. Zowel de bouw van de bloemen als ook de zaden zijn totaal anders. De zaden van *E. pulchellus* en *E. knippelianus* vertonen onderling wel veel overeenkomst. Het opstellen van een nieuwe sectie in navolging van de door Helia Bravo-Hollis opgestelde sectie *Triglochidiatae* zou aanbeveling verdienen.

Tenslotte nog iets over de cultuur van deze soorten. Bij mij staan ze alle op eigen wortel. Dat gaat heel goed, als we het grondmengsel maar niet te compostrijk maken. Een goed recept voor alle omstandigheden valt moeilijk te geven. Wel moeten we bij alle *Echinocereus*-soorten oppassen voor rotten en wolluis. Enten wordt dikwijls aanbevolen voor *Echinocerei*. Zeker voor de zodevormers is dat zeer onnatuurlijk.

Tot voor een tiental jaren was er van de in dit artikel vermelde soorten geen zaad te krijgen, omdat men uitsluitend klonen van zeer weinig importplanten uit vroegere jaren in cultuur had en alle soorten zelfsteriel zijn.

Vooraf door het werk van Lau zijn veel nieuwe vindplaatsen bekend geworden en oude herontdekt.

Nu er wel zaden beschikbaar komen is het aan te bevelen het met deze soorten eens te proberen. Ze zijn in alle opzichten de moeite waard.

De Nedercalifornische gehaaktdoornigen (= *Ancistracanthae*) (Deel IV)

TH.M.W. NEUTELINGS

A.4 *Mammillaria verhaertiana* Bödeker (1912)

Deze soort is oppervlakkig door Bödeker beschreven; hij gaf geen typevindplaats aan en deponeerde destijds geen typeplant. Daardoor ontstond er later de veronderstelling, dat de in 1931 door Baxter beschreven *Neomammillaria phitauiana* deze *verhaertiana* voorstelde. Hunt meent te mogen concluderen dat de foto in Craigs boek (fig. 141, blz. 160) meer op *M. angelensis* lijkt, en voorts dat deze soort eerder een vorm is van *M. dioica*. Met dat laatste kan ik mij wel verenigen. Maar de bloem van Craigs foto is afwijkend van de bloem op de foto van *angelensis* (fig. 146, blz. 165). De laatste kenmerkt zich door smalle bloemdekbladen.

De Laet importeerde deze plant in 1908. Bödeker veronderstelde dat de door hem beschreven plant in de buurt van *Mammillaria spinosissima* thuishoort! Tegenwoordig weten we wel beter. De naam van de plant is afgeleid van een medewerker van De Laet.

Plantkenmerken:

Plantelichaam: enkelvoudig, cilindrisch, 9 cm lang.

Axillen: witte wol en 15-20 witte borstelharen.

Middendoorns: 4-6, 12 mm lang, onderste met omgebogen punt, geelwit, punt geligbruin.

Randdoorns: 15-20, 8-12 mm lang, de onderste het langst, recht, dun, donker geelbruin indien jong, later geelwit.

Bloem: 20 mm lang en breed, wit met lichtroze middenstreep (ook meer roze bloemen mogelijk); 8-9 oranjegele stempellobben.

Vrucht: oranjerood, knotsvormig.

Zaad: zwart, met putjes.

Groeiplaatsen: aan de Los Angeles-baai, ten oosten van Las Flores.

Een andere, moderne schrijver, Kuhn, geeft een kleurenfoto van *M. verhaertiana* weer in *Kakteen/Sukkulenten* 15 (2): 48 (1980). Dankzij de goede weergave is te zien dat de plant zich zichtbaar onderscheidt van de *angelensis*-vorm en eerder op de *phitauiana*-vorm lijkt. Kuhn probeert ook een relatie te leggen met de door Lau op Isla Magdalena aangetroffen *dioica*-vorm (Lau 044), de laatste kent ook een zeer fijne bedoorning.

We hebben hier weer eens een typisch voorbeeld, hoe door een summiere eerste beschrijving zonder typevindplaatsvermelding en zonder typeplant de nodige raadsels en speculaties ontstaan. Deze *dioica*-vorm zou ik graag *Mammillaria dioica* fa. *verhaertiana* willen noemen.

Mijn eigen exemplaar, destijds gekocht onder de naam *M. verhaertiana*, leek veel op het exemplaar dat door Kuhn afgebeeld werd. Helaas overleed deze geënte plant door droogrot.

A.5 *Mammillaria phitauiana* (Baxter) Werdermann (1931)

De naam *phitauiana* is afgeleid van de Griekse letters "phi" (= f) en "tau" (= t), genoemd naar de Broederschap Phi Kappa Tau.

Plantkenmerken:

Plantelichaam: enkelvoudig tot spruitend, 17 cm hoog, cilindrisch van vorm.

Axillen: 20 witte borstelharen.

Middendoorns: 4, 4-10 mm lang, onderste aan de top omgebogen en afstaand, soms ook recht, stijf, glad, sommige roodbruin aan de voet, andere weer roodbruin aan de punt, witwordend richting voet.

Randdoorns: 18-24, 4-12 mm lang, de onderste het langst, dun, recht, glad, wit, soms met een roodbruine punt.

Bloem: buisvormig, 15 mm lang, wit met rode middenstreep.

Vrucht: rood, bol- tot knotsvormig, 10 mm lang.

Zaad: zwart.

Groeiplaatsen: in de Sierra de la Languna, bij Rancho del Chino, gelegen ten oosten van Todos Santos. Groeit op een hoogte van 800 m op een noordelijke helling van de genoemde sierra (= bergketen), in de schaduw van bomen. A. Lau heeft deze soort verzameld onder nr. 054, vindplaats San Bartolo. Door velen wordt verondersteld dat deze plant *Mammillaria verhaertiana* zou (kunnen) zijn, maar toch geeft men de voorkeur aan de naam *phitauiana*, omdat de eerstgenoemde te vaag is beschreven. De aangegeven groeiplaatsen liggen hemelsbreed zo'n 400 km van elkaar, zodat ik mij niet direct voor die genoemde voorkeur gewonnen geef en daarom deze vorm voorlopig naast de verhaertiana-vorm zou willen laten bestaan als *M. dioica* fa. *phitauiana*. Bij de bespreking van *M. verhaertiana* lazen we dat Hunt ertoe neigt deze plant als een vastelandsvorm van de *angelensis*-vorm te zien. Hopelijk zal een verder veldonderzoek ons meer klaarheid verschaffen.

De vorm van *M. dioica*, door Lau op het eiland Magdalena aangetroffen en door hem gekenmerkt met het nummer 44, lijkt wat uiterlijk betreft veel op onze *phitauiana*. Vooral bij de jeugdige exemplaren is het onderscheid moeilijk te maken. Ook in de literatuur zijn we deze kanttekening enige malen tegengekomen.

M. capensis (foto van de schrijver)

M. armillata (foto: H. Koningsveld)

A.6 *Mammillaria armillata* K. Brandegee (1900)

In de vrije natuur vertonen de plantelichamen van deze soort wisselende kleurbanden rondom de plant, daarom de naam *armillata* (= gerand, met banden).

Plantkenmerken:

Plantelichaam: merendeels enkelvoudig, soms spruitend aan de basis, slank zuilvormig, 30 cm hoog, 4-5 cm Ø.

Axillen: 1-3 borstelharen en wat witte wol.

Middendoorns: 1-4, 10-20 mm lang, waarvan de afstaande is gehaakt en het langst, stijf, glad, geelgrijs tot donkerbruin.

Randdoorns: 9-15, 7-12 mm lang, lang, recht, glad, stijf, beneden wit tot geel, donkerbruine punt.

Bloem: 10-20 mm lang, 20 mm Ø, lichtgroen, wit tot roze, bloemdekbladen gezaagd; meeldraden roze; stijl roze, 6-7 stempellobben, groen of roze.

Vrucht: rood, knotsvormig, 15-30 mm lang.

Zaad: zwart.

Groeiplaats: uiterste zuiden, bij San José del Cabo.

Er blijkt in de praktijk nogal wat onduidelijkheid en verwarring te zijn wat de bloem betreft. Dit is een gevolg van het feit dat de kleur nogal variabel is. De bloem en stempel zijn vaak geelgroen, maar kunnen ook wit met roze zijn. Ook de kleur van de bedoorning en van het plantelichaam zelf blijken nogal wisselend te zijn. Soms kan de omgebogen middendoorn vervangen zijn door een rechte. Allemaal gegevens die helaas in de officiële plantbeschrijving niet terug te vinden zijn.

Zolang nog niet door uitvoerig veldwerk de positie van deze soort vaststaat, beschouw ik de plant voorlopig liever als een variëteit van *M. dioica*. Hunt e.a. rekenen deze plant ook tot die groep. Lau verzamelde deze plant onder nr. 55, bij San José del Cabo.

A. 7 *Mammillaria capensis* (Gates (1933)) Craig (1945).

Deze soortnaam is eenvoudig te verklaren: van de kaap afkomstig, immers deze soort komt alleen in het uiterste zuiden van Neder-Californië voor.

Plantkenmerken:

Plantelichaam: meestal aan de basis spruitend, slank zuilvormig, 25 cm lang, 3-5 cm Ø, olijfgroen.

Axillen: naakt of met 1-3 korte borstelharen.

Middendoorns: 1, 20 mm lang, gehaakt, soms ook recht, roodbruin met zwarte punt.

Randdoorns: ca. 9, 8-18 mm lang, naaldvormig, wit, voorbij de helft roodbruin met een zwarte punt.

Bloem: wit tot lichtroze, 20 mm lang, 20 mm Ø.

Vrucht: knotsvormig, oranje tot scharlakenrood, 20 mm lang.

Zaad: zwart, met putjes, 1 x 1,3 mm.

Groeiplaatsen: Op de zuidelijke punt van het schiereiland, bij Puerto de Bahia de los Muertos (23° 50'N, 109° 50'W) en bij Todos Santos. Op deze laatste plaats zijn de planten voorzien van witte bloemen en van rechte middendoorns.

Deze plant groeit dicht bij *M. armillata* (zie nr. A.6). Dat is dan ook de reden, dat sommige schrijvers *capensis* als een variëteit van *M. armillata* beschouwen. Persoonlijk vind ik dat een wat ingewikkelde redenering en zie *capensis* voorlopig als een variëteit van *M. dioica*.

In mijn verzameling heb ik een plant waarvan de afstaande middendoorns of recht of aan de doornpunt omgebogen zijn. Bij mijn plant is het aantal middendoorns 3-4, waarvan 1 duidelijk afstaand. De 2-3 overige staan spreidend ingeplant en zijn goed te onderscheiden van de randdoorns, doordat ze sterker gekleurd zijn. Naast de in de axillen soms aanwezige witte borstelharen is ook een heel klein plukje witte wol aan te treffen. Met een vergrootglas is dit alles duidelijk waar te nemen.

Lau verzamelde deze soort onder nr. 53, bij de baai van Los Muertos.

A.8 *Mammillaria cerralboa* (Britton & Rose (1923)) Orcutt (1926).

De soortnaam is afgeleid van Isla Cerralvo, een eilandje voor de zuidoostkust van Neder-Californië.

Plantkenmerken:

Plantelichaam: enkelvoudig, cilindrisch, 15 cm hoog, 6 cm Ø, geelgroen.

Axillen: kaal.

Middendoorns: 1, 20 mm lang, recht, geel.

Randdoorns: 10, 10 mm lang, recht, geel.

Bloem: 10 mm lang, groen crèmekleurig.

Groeiplaats: op het eiland Cerralvo en naburige eilandjes, voor de zuidoostkust, in de Californische Golf.

Vrucht en zaad werden niet beschreven; het zaad blijkt zwart te zijn.

Vele jaren heb ik enige exemplaren in mijn bezit, maar nog nooit zag ik bloemen. Wel heb ik een paar verdroogde bloemknoppen tussen de tuberkels gezien. Mijn planten hebben duidelijk 2-3 middendoorns in plaats van 1 zoals officieel is beschreven. Ze zijn diepgeelbruin van kleur, de randdoorns zijn witgeel, 1 of 2 staan spreidend omhoog gericht, 1 afstaand. Na ca. 2 jaren vormt zich zonder uitzondering aan de onderste middendoorn een omgebogen punt! Vanaf dat stadium worden alle middendoorns zwart, de randdoorns vuilbruin.

Ditzelfde verschijnsel heb ik ook waargenomen bij een vorm van *M. dioica*. Bij die vorm (nl. de *incerta*-vorm) zijn alle afstaande middendoorns recht aan de punt. Maar na 2 jaren krult de punt tot een haak om.

Op oudere leeftijd spruit deze soort (in de cultuur) aan de basis.

Hunt acht deze soort verwant met *M. armillata*, welke laatste tot het *dioica*-complex behoort. Wetzel en Hofmann laten deze soort echter onder de *albicans*-groep vallen en wel vanwege het gele uiterlijk van de plant. Volgens mij geen erg sterk argument.

Lau verzamelde deze soort onder veldnummer 39, op Isla Cerralvo.

Galmeldijk 49, 4706 KL Roosendaal

(wordt vervolgd)

Voor u gelezen

Bijzondere succulenten

Behalve de traditionele *Sansevieria* is *Sansevieria deserti* een aantrekkelijke plant voor de teelt. Deze plant heeft ronde bladeren die een hoogte kunnen bereiken van 90 cm. Ook *Sansevieria singularis* verdient meer aandacht; ook deze heeft dikke, ronde bladeren. De vermeerdering vindt plaats door rhizomen. Ook bij de *Euphorbia* komen diverse soorten voor die de aandacht waard zijn, bijvoorbeeld *Euphorbia viguieri* v. *ankarafantsiensis*, een plant uit subtropisch Madagascar. Deze planten hebben een palmachtig uiterlijk doordat de bladeren alleen aan de bovenkant van de stam zitten. Hoe groter de pot is, des te beter groeien de planten.

Dan is er nog *Euphorbia grandicornis* fa. *cristata*, *E. lactea* fa. *cristata*, *E. loricata* fa. *cristata* en *Euphorbia flanaganii* fa. *cristata*. Vooral als de planten meer groeipunten hebben, zijn ze zeer decoratief. Bij *Echeveria* is het de cultivar 'Cameo' die bijzonder opvalt door de gebobbelde bladeren in roze en blauwe tinten. De cultivar 'Blue Curls' heeft grote rozetten met helder blauwe golvende bladeren. 'Frills' heeft dieproze bladeren.

Voor al deze planten geldt dat ze veel licht moeten hebben voor een goede vorm en kleur. Alleen tijdens het groeiseizoen van het voorjaar tot de herfst moet ruim water worden gegeven. Andere attractieve plantesoorten voor deze teeltwijze zijn nog *Pachypodium lealii* ssp. *saundersii*, *P. geayi*, *P. rosulatum* v. *horombense*, *Sedum frutescens*, *S. oxypetalum*, *S. torulosum*, *Epiphyllum-hybridum* en *Lithops*, aldus Deb Rusk in *Florist Review* (nr. 4516, 1984, blz. 18-20).

Uit: Vakblad voor de Bloemisterij 1984, nr. 41

Voor u gelezen

Echeveria vraagt om droogte

De uit Midden-Amerika afkomstige Echeveria bloeit in de periode van maart tot mei. (Opm. red. Succulenta: afhankelijk van de soort bloeien Echeveria's het gehele jaar door). De planten worden uit zaad of uit bladstek vermeerderd. De bladeren worden voorzichtig uit de rozet gebroken en in een zanderig substraat gestoken. Na twee maanden worden adventieknoppen gevormd, waaruit zich kleine rozetten vormen. Om schimmelvorming tegen te gaan moet relatief droog worden vermeerderd. De temperatuur moet op 15-20°C worden gehouden en er moet goed worden gelucht. De gunstigste vermeerderingstijd is het voorjaar, maar het gehele jaar door kan vermeerderd worden. De planten kunnen na de vermeerdering in een onverwarmde, vorstvrije, kas worden verder geteeld. De planten worden na het verspenen opgepot in 8-10 cm potten. Als substraat wordt een zanderig, humeus mengsel gebruikt dat goed doorlatend is. Per m³ wordt 2 kg Humustan doorgemengd; later wordt niet meer bemest. Om een goede kwaliteit te krijgen is het van belang dat de planten op voldoende afstand staan zodat de rozetten elkaar niet raken. De bloeinductie vindt in de winter plaats door de planten geheel droog te houden bij temperaturen tussen 3 en 6°C. Bij *E. derenosa* worden de eerste knoppen in februari zichtbaar. Dan wordt iets gegoten en de temperatuur wordt verhoogd tot 10-12°C. De wat ingeschrompelde bladrozetten herstellen zich zeer snel en de bloemen komen in hoog tempo. Bij *E. derenbergii* en *E. elegans* komt de bloei wat later. *E. elegans* heeft een minder uitgesproken droogte-behandeling nodig. Echeveria derenosa geeft de beste resultaten. De bloemen komen 5 tot 10 cm boven de plant uit en zijn van binnen geel en van buiten oranje, aldus Hermann Möbius in *Gartenbau* (nr. 1, 1984, blz. 26).

Uit: Vakblad voor de Bloemisterij 1984, nr. 30

Lobivia tegeleriana Backbg.

C. BOUWMAN-VAN EGMOND

Lobivia tegeleriana werd door Backeberg in 1935 beschreven. In 1942 stelde hij voor deze soort het aparte geslacht *Acantholobivia* op, met als reden dat de planten de neiging vertonen bedoornde areolen op de vruchten te ontwikkelen. Dit is echter een eigenschap die volgens Rausch niet bij alle vormen voorkomt. Daarom werd zij in 1949 door Krainz weer in het geslacht *Lobivia* opgenomen.

Lobivia tegeleriana is een ca. 10 cm grote plant, waarvan de ribben spiraalvormig verlopen en verdeeld zijn in knobbels. Op de areolen staan 12 ongelijk lange, hoornkleurige doorns, de langste wat gehaakt. De mat geeloranje bloemen zijn 4 cm lang en hebben smalle, korte bloembladen. Hierdoor lijken de bloemen steeds iets gesloten.

De plant is zelffertil. Na de bloei verschijnen de 2 tot 3 cm grote, soms bedoornde vruchten. De voor Lobivia kleine zaden zijn zwart.

Backeberg vermeldde een drietal (niet geldig beschreven) variëteiten, waaro-

*Lobivia
tegeleriana*

Foto van de
schrijfster

ver hij zelf al zijn twijfels uitsprak vanwege het optreden van vele overgangsvormen. Het zijn *var. eckhardtiana*, een vorm met langere doorns, *var. medingiana*, een vorm met zwavelgeel-witte bloemen en *var. plominiana* met rode bloemen. Tot de groep rond *L. tegeleriana* behoort ook nog *L. incuensis*, een plant met bruinrode bloemen en altijd bedoornde vruchten. *Lobivia akersii*, met als synoniemen *L. oyonica* en *L. churinensis*, is de kleinste vertegenwoordiger van deze groep. Zij heeft geen bedoornde vruchten. Groeiplaats: Midden- en Zuid-Peru op 3500 m hoogte.

Lit:

C. Backeberg, Die Cactaceae Bd. 3

W. Rausch, Lobivia deel 1

Cliffordweg 12, 3646 AG Waverveen

Wigginsia horstii Ritt.

S. KOOIJ

Jaren geleden is deze plant door de heer J. Theunissen aan ons voorgesteld in de rubriek "Ongeregeld, maar wel goed". (Succ. 1975, p. 230).

Theunissen schreef toen dat een beschrijving ontbrak. Ondertussen is de plant door Ritter beschreven in zijn Kakteen in Südamerika, waarbij hij ook nog een variëteit *juvenaliformis* ten tonele voert.

De planten die ik bezit heb ik jaren geleden bij Abbey Brook Nursery als zaailing en bij kwekerij A. Bongaards in De Lier aangeschaft. De laatste bood het plantje toen geënt aan. In geen enkele lijst van de grote zaadleveranciers heb ik hem ooit aangeboden gezien*. Dat betekent niet dat de plant niet te krijgen

Wigginsia horstii

Foto van de schrijver

is. Incidenteel ziet men een aantal bij kwekers staan.

In eerste instantie dacht ik, dat ik een *Echinofossulocactus* had gekocht. Het aantal ribben vond ik vrij hoog en dat was volgens mij een kenmerk van dit laatste geslacht. Wist ik toen veel? Mijn interesse in cactussen was pas begonnen en was ook nog niet gericht op bepaalde geslachten. Tegenwoordig zou ik hem zeker hebben laten staan, daar mijn specifieke interesse thans meer uitgaat naar *Islaya* en Chileense geslachten. Maar terug naar mijn *Wigginsia horstii*'s, want daar gaat het hier toch over. Ze gelijken sprekend op de afbeelding die Theunissen heeft gegeven. Ze bloeien uit hun bijzonder rijk van witte wol voorziene schedel met een mooie gele (Notocactus) bloem met rode stempel. Die wol betekent uitkijken met gieten over de kop, vooral als het kouder wordt. In de zomer krijgen ze bij mij, zoals al mijn planten, overvloedig water en het schijnt hun bloeiwilligheid te bevorderen. In 1983 had ik tussen april en september zeker 20 bloemen die wel in het loop van het seizoen iets kleiner worden. De planten overwinteren volkomen droog bij normale temperaturen en dat bevalt erg goed.

Het geënte exemplaar geeft in vergelijking met zijn zaailing-broer meer wolvorming in de kop, maar de op eigen wortel staande plant blijft qua vorm wat compacter en is derhalve als plant aantrekkelijker. De foto toont de geënte plant toen de wolvorming nog in zijn beginstadium was. Al met al een mooie liefhebbersplant.

Groeneveld 4, 2203 BP Noordwijk

*) Noot van de red.: O. a. de firma Uhlig biedt zaad aan, zelfs tot porties van 1000. Ook worden ze wel aangeboden onder de naam *Notocactus neohorstii*.

Een vetplantje voor het raam (14)

W. STERK

Aloe descoingsii Reynolds.

Merkwaardig genoeg komt dit pas in 1956 ontdekte plantje regelmatig voor bij degenen die in kleinblijvende Aloë's geïnteresseerd zijn, dit in tegenstel-

Aloe descoingsii

Foto: F. Noltee

ling tot veel langer bekende soorten die men nergens tegenkomt. Wel is het zo, dat deze Aloë aan de voet nogal eens spruiten vormt, waarmee andere liefhebbers van een stek voorzien kunnen worden. Het duurt soms wel meer dan een jaar, voordat deze stek tot een echt plantje is uitgegroeid.

De planten vormen een rozet die maximaal 5 cm diameter wordt. Ze zijn gevonden op kalksteenrotsen in Tulear op Madagascar. Het is dan ook aan te raden wat kalksteentjes door de potgrond te mengen.

Van *A. descoingsii* zijn enkele klonen in omloop, die voor een deel herkenbaar zijn aan de kleur. Gekweekt onder gelijke omstandigheden worden sommige planten min of meer rood, terwijl andere groen blijven.

Daar deze planten, evenals de meeste Aloë's, zelfsteriel zijn, zal er bijna nooit zonder (kunstmatige) bestuiving zaad gevormd worden. En wordt er eens zonder bestuiving een vrucht gevormd, dan zijn de daarin aanwezige zaadjes niet kiemkrachtig.

De bloemen zijn geheel verschillend van alle andere Aloë-bloemen. Ze zijn heel kort en doen enigszins denken aan onze lelietjes van dalen. De vorm zal wel samenhangen met de natuurlijke bestuivers. Veel grote Aloë's worden door kleine vogels bestoven; bij deze korte bloempjes zullen het wel insecten zijn. Ook de kleur is heel bijzonder, hetgeen eveneens te maken zal hebben met de bestuivers.

Dikwijls bloeien de planten twee keer per jaar: één keer in de herfst en dan soms nog eens in het vroege voorjaar. Het beste is de planten niet elk jaar te verpotten. Deze langzame groeiertjes putten de grond niet snel uit. Bovendien, als de wortels beschadigd worden duurt het maanden voor ze weer gaan groeien. Dus, zolang ze er gezond uitzien en goed groeien en bloeien is het verpotten niet aan te bevelen. Bij het verpotten kunnen we de stekjes er voorzichtig afhalen, indien we dat wensen. Opgepot in goed doorlatende grond kunnen ze veel water verdragen, maar ook een langere tijd van droogte deert niet.

A. descoingsii is zeer geschikt voor een zonnig venster.

Weyestraat 89, 5708 AE Helmond.

TIJDSCHRIFTEN

The Journal of the Mammillaria Society 24 (2), april 1984

P. Jones bericht over haar kaservaringen. K. Johnson wil aantonen dat *M. ascensionis* geen variëteit van *M. glassii* is. P. Nance gaat na, wat de zaairesultaten in het jaar 1982 waren. Tenslotte wordt de aanvullende zadenlijst 1984, alsmede de ISI-plantenlijst voor hetzelfde jaar behandeld.

The Journal of the Mammillaria Society 24 (3), juni 1984

B. Maddams geeft verslag uit eigen kas, iets wat ook de schrijver P. Nance doet. J. Pilbeam geeft een viertal planteportretten en wel van *M. mieheana*, *M. gaumeri*, *M. heidiae* en *M. dioica*, elk vergezeld van een zwartwitfoto. U. Eggl verdiept zich in de juiste spelling van *M. acanthophlegma*.

The Journal of the Mammillaria Society 24 (4), augustus 1984

D. Hunt geeft een overzicht van alle gehouden studiebijeenkomsten van de Society en voorts een verslag van de studiebijeenkomst in april 1984 met als onderwerp: de studie over Lau- en Repenhagennummers. J. Pilbeam behandelt in zijn vaste rubriek wederom een viertal Mammillaria's, te weten *M. sinistrahamata*, *M. moelleriana*, *M. zacatecasensis* en *M. wildii*. Van elke genoemde species is een zwartwitafbeelding opgenomen. P. Nance geeft zijn ervaringen met zijn zaailingen weer.

Th. Neutelings

Hoya Nieuwsbrief nr. 2, 1984

De voorkant wordt gesierd met een afbeelding van *Hoya uncinata*, waaraan tevens een pagina is gewijd. Schelpbladige *Dischidia*'s zijn het onderwerp van een volgend artikel.

Hoya macgillivrayi wordt uitvoerig besproken; aardig daarbij is de kleur van de bloem welke afhankelijk is van de hoeveelheid licht. Onder de kop "andere epifyten" wordt aandacht besteed aan *Epiphyllum chrysocardium*. Een begin wordt gemaakt met het geven van een overzicht van de flora van India voorzover het de familie der *Asclepiadaceae* betreft. Een artikel over *Hoya multiflora* besluit deze nieuwsbrief.

Cactaceas y Suculentas Mexicanas jrg. 29 nr. 1 (1984)

Corona en Yanez hebben de optimale condities uitgezocht voor de weefselcultuur van *Cephalocereus senilis* en berichten daarover.

Sanchez-Mejorada maakte een inventarisatie van de cactusflora (12 soorten) van het eiland Maria Madre, een van de eilanden der Maria Archipel. Meyran denkt aanwijzingen gevonden te hebben dat *Stenocereus griseus* inheems is in Mexico.

In hun overzicht der Middenamerikaanse cactussen behandelen Bravo en Sanchez-Mejorada in aflevering 4 (14 pag.) de geslachten *Cephalocereus* subgenus *Pilosocereus* (3 soorten), *Myrtillocactus* (1 soort), *Nyctocereus* (4 soorten), *Peniocereus* (2 soorten), *Acanthocereus* (5 soorten) en *Helicocereus* (4 soorten).

Piante Grasse jrg. 4 nr. 2-3 (1984)

De standplaatsopname van *Cephalocereus senilis* op de omslag opent een 23 pag. tellend artikel van Novelli over zijn reis door Baja California en de omgeving van Mexico-stad. Rijk geïllustreerd met 52 zwart/wit foto's van helaas slechte afdrukkwaliteit.

Bica trof *Sedum maximum* aan in Trentino en bij Comasco en bericht daarover. Aansluitend gaat Süss in op de "leaf miner" *Phytomyza sedicola* die Bica op *S. maximum* had aangetroffen.

Brack geeft zaai-aanwijzingen voor *Sclerocactus*, *Pediocactus* en *Toumeyia*. Costanzo geeft de schemakaarten van *Neoporteria*, *Neochilenia*, *Thelocephala* en *Horridocactus*.

Sleiter en Stella behandelen tenslotte de voortplanting bij de *Asclepiadaceae* en *Euphorbiaceae*.

Kaktusy jrg. 20 nr. 1 (1984)

Slaba verheft *Notocactus ottonii* var. *villa-velhensis* tot een aparte soort: *N. villa-velhensis*.

Stuchlik en Kiss bespreken alle bekende taxa uit het geslacht *Brasiliparodia* en geven tevens een overzicht van de meningen omtrent de plaats van dit geslacht binnen de cactusfamilie.

Kortere artikelen over *Gymnocalycium riograndense*, *Pyrrhocactus limariensis*, kweekervaringen met *Coloradoa mesae-verdae*, *Yucca whipplei* en *Wittia amazonica*.

Moucka bespreekt de problematiek van het overplanten naar substraatteelt. Riha gaat in op de morfologische oorsprong van de cactusdoorns.

Kaktusy jrg. 20 nr. 2 (1984)

Op de voorplaat een afbeelding van de bloem van *Marniera chrysocardium*, waarover Riha en Subik een bijdrage leveren. Riha zet de meningen over het geslacht *Neowerdermannia* op een rijtje. Sedivy stelt *Escobaria sneedii* en *E. leei* voor en Schütz beschrijft de geschiedenis van

Gymnocalycium bayrianum en *G. eurypleurum*. De kweekervaringen met *Ferocactus latispinus* komen aan de orde evenals een verhandeling over de potten waarin gekweekt wordt. Stuchlik gaat in op het gebruik van Ionex kunstmest. Riha en Subik besluiten deze aflevering met een artikel over *Mammillaria deherdtiana* var. *deherdtiana* versus var. *dodsonii*.

Kaktusy jrg. 20 nr. 3 (1984)

Riha en Subik geven een overzicht van de meningen over de classificatie van het geslacht *Weingartia*. Geïllustreerd met vele foto's komen de meeste oude en nieuwe soorten aan de orde.

Korte artikelen over *Frailea cataphracta*, *Ferocactus fordii*, *Horridocactus horridus*, *Turbiniacarpus schmiedickeanus* var. *dickisoniae*, het enten op *Hylocereus undatus*, het watergeven en *Delosperma sutherlandii*.

Kaktusy jrg. 19 nr. 2 (1984)

De tekenares van de voorplaat, Carla Wolters, wordt voorgesteld. Putnam bespreekt en toont 6 Gymno's. Terugblik op de cactustour 1983. Korte toelichting bij afbeeldingen van 3 cactussen en 3 vetplanten. Manders bespreekt kort 8 *Ceropegia*'s en toont ze in beeld. Tenslotte aandacht voor *Mammillaria microhelix*, *M. humboldtii*, *Echinocereus pulchellus* en *Pachycormus discolor*.

Kaktusy jrg. 19 nr. 3 (1984)

Putnam behandelt 6 *Gymnocalycium*s. Darmgard stelt het geslacht *Peperomia* (9 soorten en 1 cultivar) voor in woord en beeld.

Südwow vervolgt zijn overzicht van winterharde cactussen, deze keer uit de geslachten *Austrocactus*, *Pterocactus*, *Maihuea* en *Opuntia*. Kort artikel over *Coryphantha macromeris*.

Aloe, Cactus and Succulent Society of Zimbabwe, Quarterly Newsletter nr. 56 (1984)

Het reisverslag van Reynolds wordt vervolgd. Een uitgebreide beschrijving wordt gegeven van de botanische tuin van Harare, welke is onderverdeeld in verschillende ecologische eenheden. Interessant om te lezen is het verslag van Mevr. Campbell van haar reis door vooral Nederland in 1982 met o.a. bezoeken aan het Succulentarium (niet in Wageningen), de Keukenhof en de Floriade.

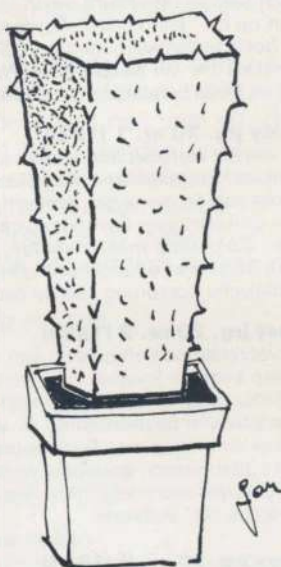
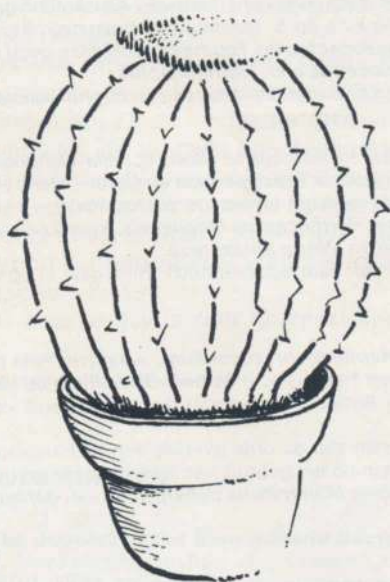
Aloe, Cactus and Succulent Society of Zimbabwe, Quarterly Newsletter nr. 57 (1984)

Dit nummer wordt vrijwel geheel gevuld met het vervolg van het reisverslag van Dr. Reynolds, waarin hij nog steeds in Somalië vertoeft.

Aztekia 1983 nr. 3-4

Dit nummer is geheel gewijd aan het geslacht *Sclerocactus*; 19 soorten worden onderscheiden en besproken. Extra aandacht krijgen dan nog *S. polyancistrus*, *S. glaucus* versus *S. franklinii*, *S. pubispinus* versus *S. spinosior* en *S. wrightiae*. Tenslotte artikelen over de ecologie en de cultuur van dit cactusgeslacht.

L. Bercht

J. Claesen

INHOUD

Beste vriendinnen en vrienden - H. Koningsveld	2
Braziliaanse impressies (IV) - P. Braun	3
Onderzoek naar de chemische samenstelling van een aantal inerte substraten/opperhuiden/doorns: een oriëntatie (slot) - H. van Wortel	5
Braziliaanse Melcactussen met een HU-nummer (VIII) - G. Eerkens	7
Agavenproblemen op de Cayman Eilanden (slot) - P. Wagenaar Hummelinck	9
Geelbloeiende Echinocerei der Subinermes - W. Sterk	11
De Nedercalifornische gehaaktdoornigen (IV) - Th. Neutelings	15
Voor u gelezen	18
Lobivia tegeleriana - C. Bouwman-van Egmond	19
Wigginsia horstii - S. Kooij	20
Een vetplantje voor het raam (14) - W. Sterk	21
Tijdschriften - Th. Neutelings en L. Bercht	22